

**Iosephi Vicecomitis Ambrosiani Collegii Doctoris
Observationes Ecclesiasticæ In quo [!] de Antiquis
Baptismi Ritibus, ac Cæremonijs agitur**

Visconti, Giuseppe

Parisii, 1618

Cap. 49. Baptizatorum numeru[m] Paschatis, vel Pentecostes die olim denunciatum fuisse: & de supplicationibus ad baptismi fontem haberi solitis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64585](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64585)

illos alios usus in quibuslibet locis eam debere accendi, nisi in recodatione luminis spiritus sancti, dñi igitur ad Ecclesiam. Et Amalario Fortunato lib. 1. de Eccl. Offic. cap. 29. sicut neophyti nostri per octo dies sub ducibus, presbyteris scilicet, atque patribus, & matris deducuntur, illi, qui baptizant, patres sunt baptizatorum, quoniam plures sunt baptizatorum, quam deduci possint ab his, qui baptizant, commendantur ceteris patribus spiritualibus, ut eis hoc prebeant, quod a presbyteris prebendum erat, quas ego auctoritates ut omnes plurimi facia, quia id, quod probare institueram, perspicue demonstrant: tamen primam, tertiam, & ultimam libentius attuli, quod amplius declarer, baptizatos olim a susceptore, & parentibus per totidem dies ad Ecclesiam deduci solitos, atque in ea ad fontem baptismalem cum religione, ac pietate steterisse. Quorum posterioris si aliqua ratio afferenda est: puto fuisse, ut baptizati ab omnibus cognosci possent.

Baptizati octo dieb. ad Ecclesiam deducebantur, & ad fontem baptismalem consistebant, eiusque ratio.

Baptizatorum numerum paschatis, vel pentecostes die olim denunciatum fuisse: & de supplicationibus ad baptismi fontem haberi solitis.

CAP. XLIX.

ID tamen alia quoque, caeremonia a Patribus indicari solitum legimus: cum Episcopus baptizatorum numerum frequenti populo denunciaret. Cuius meminit S. Greg. Nazianz.

Baptizatorum numerus in paschate, vel pentecoste denunciabatur ab Episcopo.

orat. 23. in laud. Heron. philof. vbi grauiſſimis verbis eum admonens, vt baptiſmi ſacramento primo quoque tempore initietur, ſic ait: *adeſdum, coronis noſtris te deuinciam, ac clara voce, nõ in media olympia, nec in exiguo Gracie theatro, ſed coram Deo, & angelis, atque vnueſo Eccleſiæ cœtu victorem proclamabo.* nihil eſt enim aliud, victorem proclamabo, quam ex infenſiſſimis humani generis hoſtibus per baptiſmum victoriam retuliſſe, denunciabo ſicut ex Græco S. Gregorij textu conſtat, qui *ἀναγορεύω*, ait, id eſt, voce præconis renunciabo, ſiue generalius denunciabo. Hoc enim poſtremum ſuperiori loco magis conuenit, cum præcones in baptizatis renunciandis data opera adhibitos eſſe, veteris Eccleſiæ anguſtiis, & rerum ſacrarum dignitati repugnante videatur. Igitur clerici id muneris obibant; & primo quidem Episcopum quemadmodum S. Gregorius, Episcopali dignitate illuſtris, de ſe ipſo fatetur. verum, poſteaquam Eccleſiæ decus, & maietas creuit, ne de Episcopali dignitate quicquam detraheretur, ſi infimis muneribus functi eſſent, tota ea res ad clericos inferiores, nempe ad Notarium regionarium deuoluta eſt. De quo Author Ordinis Romani tit. in vigilia ſancti Paſche in nocte ſcribit his verbis: *die reſurrectionis Dominice, procedente Pontifice ad ſanctam Mariam cum ordinibus ſuis, notarius ſtat in loco, qui dicitur Merulanas, & ſalutato Pontifice, dicit: in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, baptizati ſunt heſterna nocte in ſancta Dei genitrice Maria inantes maſculi numero tanti, ſæmine tanta, quo loco aduertendum eſt,*

Baptizato-
rum deuū
cia io pri-
us ab Epif-
copis fie-
bat, tum a
clericis in-
ferioribus
fieri cœpit,
& quam-
obrem.

diei Paschatis mentionem fieri, non quia lo-
 lum eo baptizatorum numerus denunciari
 soleret, ac sacra Pentecostes solennitas eo ri-
 tu caruerit: verum quia ibi de Paschatis bap-
 tismo sermo erat, vt Pentecostes mentionem
 facere, necesse non fuerit, vel quia plures Pas-
 chate, quam Pentecoste baptizabantur: ideo-
 que solenniori baptismo denunciandi cōsue-
 tudinem attribuit. sicut de alborum dierum
 appellatione cōtigisse, alibi monuimus. ceterū
 non minus, qui Pentecostes peruigilio aquis
 lustralibus abluebantur, ipsa Pentecostes ce-
 lebritate, quā qui sabbato sancto, die Christo
 reuiuiscenti sacro denunciatos fuisse, putandū
 est. Ibidem constat baptizatorum denuncia-
 tioni nominis Domini inuocationem præ-
 mitti solitam esse. quæ ex communi veterum
 consuetudine profecta est, qua Domini nomē
 in singulis actionibus & scripturis recitabatur,
 vt, præter innumera exempla, nobili publica-
 rum tabularum vestigio expressum est, quæ à
 nomine Domini exordium sumunt. Ex S. autē
 Gregorij authoritate colligitur, ipsam denun-
 ciationem inter missarum solennia coram fi-
 delibus factam fuisse. ait enim, *coram Deo, &*
Angelis, id est, sacre liturgiæ tēpore, cum san-
ctissima Deo hostia immolatur. & beata mē-
tes corporibus semper vacantes inseruiunt: ac
rursus, vniuerso Ecclesia læta, nempe, fidelibus
ad sacram synaxin religiosè coactis. Sed, quia
is minimè significauit, in qua missæ partæ sie-
ret, ego, qui nullam quæstionē præfermitte-
re statui, ad coniecturas de more confugiam

Baptiza to-
 rum denū-
 ciationi
 nominis
 Domini
 inuocatio
 præmitte-
 batur.

Denuncia-
 tio fiebat
 in missa co-
 ram popu-
 lo, post
 Euangelij
 lectionem.

Supplicatio ad fontem baptismalem per octo dies.

quibus ducibus non dubito, quin post Evangelicæ autoritatis lectionē fieri solet: quia tunc cæteræ denunciations peragebantur. Post hæc ad baptismi fontem cum solenni pompa, collucentibus vndique cereis supplicationem obibant. In qua peragenda octo dies magno pietatis fructu exercebantur, quemadmodum ex veterum testimoniis peripicuum est. Nam, præter Fortunati poetæ autoritatem lib. 5. carmin. quæ ad hanc consuetudinem alludit:

*Vndique raptâ manu lux cerea pronocat astra:
Credas ut stellas ire trahendo comas:*

Author Ordinis Romani tit. de sab. S. Paschæ ad vesperum, & vsque ad octauas Paschæ in hanc sententiam scribit: *descendant ad fontes cum antiphona, in die Resurrectionis meæ, &c.* Albinus etiam Flaccus lib. de Diuin. Offic. c. 20. eius doctrinæ insistens: in hac inquit hebdomada non sequitur post Euangelium Resurrectionis, sed sacerdos dicit orationem, qua finita, descendunt ad fontes cum antiphona. Hac ratio per totam hebdomadam seruetur vsque in Dominicam post albas. Quod etiam repetit paulo infra: cum variis diei Paschatis ritibus enumerat his verbis: *inde melodia, inde Euangelium. Antip. venit Maria. sequitur oratio. Inde vadunt ad S. Iohannem ad fontes.* Immo etiam Rupertus Abbas li. 7. de Diuin. Offic. cap. 11. id sua ætate in vsu fuisse, demonstrat: cum ait: *ab hac vespera, qua baptizati sunt, per singulas huius hebdomadae vespere celebratur ad fontes procedit, cum Christi resurrectione sollemnitate sancti celebrans baptisterij. Et, si pergas*

veterum testimoniis noua adicere, stat sententia, veteris moris vestigium esse, cum in Ecclesia Mediolanensi Archiepiscopus, vel Canonici per octo Paschatis dies ad fontem magna pompa, & religione procedunt. Si autem quaras, unde illa pia consuetudo deriuarit, nihil mihi probabilius occurrit, quam à mulierum Hebræarum exemplo desumptam esse: quæ, posteaquam Pharaonis voraginibus submersus est, septem diebus littora circumierunt, cantantes, & Deum laudibus celebrantes.

Supplicationem obsecundi ad fontem baptismalem uenigim in Ecclesia Ambrosiana.

A balneis, epulis lautioribus, spectaculis, & uxore baptizatos octo diebus abstinuisse, & quamobrem.

CAP. L.

Verum enim uero hos dies baptizati tam pie, ac sanctè colebant, ut, præter psalmos, hymnosque, & alia pietatis Christianæ officia, etiam singularis abstinentiæ non leuia argumenta præberent. abstinabant nimirum à balneis, epulis lautioribus, spectaculis, & re uxoria. De primo abstinentiæ genere Tertulliani testimonium extat lib. de coron. milit. ca. 3. cum inquit: *inde suscepti, lactis, & mellis concordiam prægustamus, ex eaque die lauacro quotidiano per rotam hebdomadam abstinemus.* Nec aliud indicant, quæ de chrismatis unctiōe octo diebus conseruata Ordo Romanus tradidit in S. Paschate tit. de obseruanda unctiōe chrismatis: *quanto autem tempore generaliter*

Baptizati abstinabant per octo dies à balneis, epulis, spectaculis, & uxore.